

**Oppstart av arbeid med
Kommuneplanens samfunnsdel
2020 - 2030**

BEIARN
kommune

Planstrategi og planprogram

Innhold:

1. Innledning
2. Målbilde år 2030
3. Muligheter og utfordringer
4. Strategiske valg for samfunnsutviklingen
5. Planoppgaver 2020 – 2024
6. Organisering av arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel
7. Vedlegg:
 - Internasjonale, nasjonale og regionale føringer for kommuneplanarbeidet
 - Samfunnsanalyse 2019. Kunnskapsgrunnlag for et bærekraftig Framtids-Beiarn

1. Innledning

Det nyalgte kommunestyret skal i løpt av det første året legge fram forslag til kommunal planstrategi. **Planstrategien** er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden for å møte kommunens behov. Den bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorens virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden, men den skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Planstrategiens funksjon er å ivareta kommunestyrets lederskap i samfunnsplanleggingen ved å gi retning for bærekraftig samfunnsutvikling, og klargjøre hvilke planoppgaver som skal prioriteres.

Bak planstrategien ligger en helhetlig samfunnsanalyse. Samfunnsanalysen gir et godt bilde av situasjonen for kommunen og legger grunnlag for planstrategi/kommuneplan, handlingsprogram/økonomiplan og sektor-/delplaner. Det vises til Årsoppgjør for Beiarn kommune 2018, «Beiarn kommunes utfordringsdokument for 2020 – 2030» og «Samfunnsanalyse 2019 – kunnskapsgrunnlag for et bærekraftig Framtids-Beiarn».

Planprogrammet for kommuneplanen skal, etter plan- og bygningsloven, gjøre rede for følgende: formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegg for medvirkning, beskrivelse av hvilke alternativer som vil bli vurdert, og behovet for utredninger. **Formålet med planprogrammet er å gjøre rede for hva en vil konsentrere seg om ved revisjon av kommuneplanen.** Planprogrammet er ferskvare - den skal dra de lange linjer, men samtidig skal det være tydelig på satsingsområdene i valgperioden (4 år). Den brede involveringen, den lokalpolitiske høringen og den politiske forankringen skjer i arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanens samfunnsdel skal så konkret som mulig gi overordnede mål og føringer for utviklingen av kommunesamfunnet og for kommunen som organisasjon. Et viktig prinsipp er at samfunnsdelen ikke skal være mer omfattende enn nødvendig og legge vekt på tilpasning til kommunens behov.

Plan- og bygningsloven, Kommuneloven og Folkehelseloven krever at kommunene skal bidra til bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner, og til å bruke samfunnsplanleggingen etter loven for å sikre dette.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål som er forankret i en felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030, skal være det politiske hovedsporet for vår tids utfordringer, og Norge har forpliktet seg til å oppfylle disse målene. Det gjelder både nasjonalt og alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Samtidig legger Regjeringen egne føringer i dokumentet «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023» og Nordland fylke i dokumentet «Mitt Nordland – Mi framtid 2013 – 2025, og vi må forholde oss til regionalt samarbeid om tjenesteyting.

2. Målbilde år 2030

Målbildet er kortversjonen av det samfunnet som Framtids-Beiarn ønsker å være i år 2030. Det gir retning for samfunnsutviklingen og forplikter for samfunnsplanleggingen.

Beiarn kommune er stedet alle vil bo på. Folketallsveksten er over landsgjennomsnittet, og unge mennesker flytter hit etter endt utdanning. Den naturskjønne dalen gir inntrykk av velstethet og framtidstro, unge familier finner trygghet og trivsel i et likesinnet miljø med stabile arbeidsplasser både i det offentlige og private næringsliv. Resultatet av kommunens aktive tilrettelegging over år, er et mangfold av ny aktivitet og etablering av arbeidsplasser innen ulike kategorier. Det er attraktivt å etablere bedrift i Beiarn. Høg kvalitet på den digitale infrastrukturen og et godt vedlikeholdt og fornyet vegnett gir muligheter for etablering av framtidsretta, effektive arbeidsplasser i bygda, eller dagpendling til arbeid i regionen. Vi samarbeider tett med nabokommunene som arbeids- og boregion og ved interkommunal tjenesteyting. Unge bønder setter sitt preg på aktivitet og kulturlandskap i hele bygda og bidrar til et levende bygdeliv.

De unge velger seg Beiarn fordi her satses det på unge familier, og her tas deres behov på alvor. Satsingen på sentrumsutvikling, nye boligfelt og nærheten til sentrumsnære aktiviteter og bygdas trafikknutepunkt, lokker barnefamilieene hit. Her finner de fellesskap samtidig som de bor landlig og nært naturen og utfart til nabokommunene. I bygdas nye storstue, flerbrukshallen, er det lagt til rette for kulturaktiviteter for alle generasjoner. Kulturlivet og frivilligheten blomstrer og skaper viktige sosiale møtepunkt. Her i sentrum finner de også viktige offentlige funksjoner og servicefunksjoner som fyller det daglige behovet.

Alle barn får en best mulig start på livet i Beiarn. De har familie, venner og voksne som er til stede når de trenger det, utfolder seg i lek og aktivitet og kjenner følelsen av undring, glede og mestring. De blir verdsatt av foreldre og lokalsamfunn, barnehage og skole.

Beiarn er et godt samfunn å leve i hele livet. Alle innbyggerne opplever trygghet, mestrer hverdagen og har aktive liv med god helse og trivsel. Alle føler seg som en verdsatt del av fellesskapet, og gjester opplever at de er velkomne. Vi fokuserer på folkehelse og mestring, og bruk av teknologi og løsninger tilpasset den enkelte, bidrar til at flere eldre lever aktive liv og kan bo i egen bolig.

Det er lagt til rette for å ta imot et økende antall gjester. Det «ekte» Beiarn er en merkevare som etterspørres. Satsingen på beiaromat og beiaropplevelser gir status og spennende arbeidsplasser for beiarssamfunnet.

Forbedringer av vegnettet både innad i Beiarn og ut av kommunen gir kortere, sikrere og mer miljøvennlig forbindelse til Bodø og Saltdal. Andelen elever til videregående skole er økende, og det går daglig pendlerbusser med elever til Saltdal.

3. Muligheter og utfordringer

Her vises de viktigste mulighetene og utfordringene som kommunen forventer å møte framover. Det skal i alle planprosesser beskrives hva mulighetene og utfordringene betyr for planområdet, hvordan planområdet vil ta i bruk mulighetene og håndtere utfordringene. Det er tatt høyde for at enkelte planområder allerede er satt i kraft.

Framtids-Beiarn

I kommuneplanrevisjonen må vi jobbe målrettet mot et mer attraktivt lokalsamfunn for alle som bor her, ønsker å bo her, kommer på besøk eller vil drive næringsvirksomhet. Vi skal også være en attraktiv kommune å være ansatt i. Beiarn kommune ønsker å framstå som et samfunn med kompetente innbyggere med utdanning som står i forhold til det reelle behovet for faglig kunnskap vi har i kommunen.

Alderssammensetningen i befolkningen endres. Færre barn fødes. Andelen over 67 år øker. I følge Beiarn kommunes utfordringsdokument fram mot 2023, vil de samlede demografiutgiftene være relativt stabile i den kommende 10-årsperioden. Men demografiutviklingen peker mot et økt behov for ressurser til pleie og omsorg (+10 %), samtidig som behovet for ressurser til skole og barnehage synker med 15 %. Dette utgjør en økning av netto utgiftsramme til pleie og omsorg på 4,8 mill., og en reduksjon i driftsrammer på 3,8 mill. til oppvekstsektoren. Samtidig viser framskrivningen fra SSB at den yrkesaktive aldersgruppen (20 – 66 år) er den gruppen som i antall vil ha den største reduksjonen. Beiarn vil med andre ord ha bruk for mange flere ansatte i helsevesenet framover, og for samtidig å unngå dropp i antall barn i barnehagen og elever i skolen, er det nødvendig å ha fokus på rekruttering og tilflytting.

For å møte demografiutfordringene i Framtids-Beiarn, vil det være nærliggende å ha fokus på, og tilrettelegge for unge familier.

Folkehelse

God folkehelse er grunnleggende for både individet og samfunnet og må forankres i kommunens tjenestetilbud. Velferd, sosiale relasjoner, selvrealisering, helse og miljø, inkludering og et aktivt liv er viktige stikkord for livskvalitet og god folkehelse for alle generasjoner.

Eldre er i dag friskere enn før og lever lengre, og det er et mål at flest mulig skal få bo lengst mulig hjemme. Sett i lys av befolkningsutviklingen; flere eldre, færre yrkesaktive, er det viktig å satse på forebygging og legge til rette for aktiviteter og tiltak som fremmer helse, spesielt hos den aldrende del av innbyggerne.

Barn og unge

Demografiutviklingen viser et synkende elevtall i Beiarn. Dette, sammen med behovet for økte rammer til eldreomsorgen, vil få betydning for hvordan man ønsker å skape et trygt, godt og framtidsetta lære- og «livsmiljø» for våre barn og unge. Det er i denne diskusjonen viktig å gi barn og unge muligheten til å si sin mening, og at deres mening blir tatt på alvor.

Næringsliv

«Framtiden skapes nå». Dette er kommunens visjon. I visjonen ligger det blant annet at kommunen må spille en aktiv rolle for å gjøre Beiarn attraktiv for næringslivsetableringer, og stimulere til etablering av ny næringsvirksomhet. Det er også viktig for kommunen å bidra til handlingsrom og videreutvikling for eksisterende næringsaktører.

I perioden som har gått er prosjektet Beiarpuls igangsatt. Beiarpuls skal gjennom entusiasme, forankring og samarbeid sette fokus på reiseliv, opplevelser og økt bosetting. Det er likhetstegn mellom befolkningsvekst og økt antall arbeidsplasser. Samtidig bør vi se på Beiarn som en del av bo- og arbeidsmarkedsregionen Salten, det bør være mulig å bo i Beiarn og arbeide i en nabokommune.

Landbruk

Antallet næringsdrivende i landbruksnæringen i Beiarn og Norge har krympet betraktelig. Likevel holdes produksjonen relativt stabil gjennom en dreining mot større og mer effektive og moderne enheter. Disse representerer framtidretta matproduksjon, bo- og arbeidsplasser og bidrar til en betydelig verdiskaping i og fra beiersamfunnet. Det ligger til rette for generasjonsskifter og fortsatt drift på de fleste enheter. Det vil i planperioden være viktig å ha fokus på generasjonsskifte og å framsnakke næringa overfor neste generasjon gårdbrukere. Dyrka jord er jordbrukets næringsgrunnlag, og det er viktig for å nå nasjonale mål at kommunen har jordvern som et viktig fokusområde i kommuneplanen.

Beiarn «gror igjen», og det bør satses på skog og tilliggende næringer i planperioden. Det trekkes ofte paralleller mellom landbruk og miljøutfordringer. I kommuneplanrevisjonen bør kommunen synliggjøre landbrukets rolle og fortrinn i det «grønne skiftet».

Næringsarealer

I lys av satsingen på økt bosetting og tilflytting, er det viktig å legge til rette for nye næringer, også i form av tilstrekkelig og tilgjengelig næringsareal. Beiarn kommune ønsker å være en pådriver for etableringer av nye virksomheter, og det er viktig at tomteareal er på plass slik at vi til enhver tid er klar til å ta imot etablerere. Det er også viktig å ivareta eksisterende næringer og ha et bevisst forhold til jordvern.

Turisme og reiseliv

Beiarn kommune er rik på opplevelser til alle årstider, og vi har nasjonalparker og andre verneområder som kan utnyttes i reiselivssammenheng. Et av målene til prosjektet Beiarpuls er, sammen med bygdas reiselivsbedrifter, å bygge en merkevare av Beiarn som reisemål. Storåga er i så måte Beiarns «nerve». Ei fortsatt god forvaltning, biotopforbedrende tiltak, en fornuftig tilrettelegging for fiske langs elva, og tilrettelegging for bygging av fritidsboliger er viktig for en videre satsing på turisme og reiseliv. Reiseliv er blant de næringene som vokser raskest i verden og er viktig både i lokalt og regionalt perspektiv.

Samferdsel og mobilitet

Et framtidrettet næringsliv og ønsket om bosetting og tilflytting av ung arbeidskraft, fordrer mobilitet, god tilrettelegging av samferdsel og kommunikasjon. I gjeldende samfunnsplan settes det fokus på Beiarn som en del av bo- og arbeidsmarkedsregionen Salten, der god kommunikasjon og transport i og mellom kommunene er viktig for å lykkes. I revideringen må dette arbeidet videreføres

slik at Beiarn framstår som attraktiv for unge familier, for videreføring av eksisterende næringsliv, og for etableringer av nye næringer. Det må jobbes med en nedkorting av reisetid mellom Beiarn og Bodø.

Beredskapshensyn og samfunnssikkerhet

Det er en viktig oppgave for kommunen å bidra til at innbyggerne i Beiarn føler seg trygge på at alle tjenester har et tilfredsstillende kvalitetsnivå. God tele-/nettkommunikasjon, trygge og gode veier, både innad og ut av kommunen er avgjørende viktig i beredskapssammenheng. Like viktig er politi, godt helsepersonell, en tilfredsstillende ambulansetjeneste, og at vi har et solid brannkorps.

Kunnskapsgrunnlaget for planrevisjonen er «Overordnet beredskapsplan for Beiarn kommune» vedtatt i 2018, som bygger på kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse, med en vurdering av hvordan kommunen generelt kan være forberedt til å håndtere ulike hendelser, og den beskriver kommunens ansvar og oppgaver. I revidering av kommuneplanen, både arealdel og samfunnsdel, må beredskap og samfunnssikkerhet ha høy prioritet.

Boligbygging og sentrumsutvikling

For Beiarn som samfunn vil det være kritisk at man lykkes med å gjennomføre tilstrekkelig ny rekruttering av arbeidskraft, og at denne arbeidskraften utgjøres av nye innbyggere som flytter til Beiarn. En forutsetning er at det er tilstrekkelig tilgjengelighet på boliger og tomteareal.

Bomiljø og trivsel må appellere til dem vi gjerne ønsker skal komme og ha sitt virke i Beiarn. Et eksempel kan være å tilrettelegge for ei sentrumsutvikling med et framtidretta og moderne bomiljø med nærhet til moderne skole-, sentrums- og fritidsaktiviteter. I et samfunns- og klimaperspektiv kan fortetting av bo-, lærings- og næringsområder bidra til gode og sosialt bærekraftige bomiljø der mange av hverdagens gjøremål kan utføres uten bruk av bil. En bør også se på Beiarn som en del av et større regionalt bo- og arbeidsmarked og planlegge/sentralisere ut fra et fornuftig geografisk utgangspunkt.

Som en del av klimautfordringene bør kommuneplanen beskrive utfordringer og løsninger for redusert bruk av fossilt brensel både innenfor kommunens egen drift, men også sett i lys av transport innad og ut av kommunen.

Beiarn kommune som organisasjon

Beiarn kommunes visjon «Framtiden skapes nå!» samt verdiene «vilje – åpenhet – samhold – stolthet» er førende for alt arbeid med organisasjonsutvikling. Alle ansatte har ansvar for å etterleve redelighet, ærlighet og åpenhet i sitt kommunale virke, og vi skal utvise god service og opptre respektfullt i kontakt med publikum og brukere.

Med dette som bakgrunn, ønsker vi å framstå som en ansvarlig og satsingsvillig kommune. Det betyr at:

- Vi setter innbyggerne i første rekke.
- Vi tar ansvar som samfunnsutvikler og jobber for en bærekraftig, klimavennlig utvikling.
- Vi skal tilby rette tjenester av høy kvalitet.

Kompetanse og rekruttering

Organisasjonen Beiarn kommune skal være en attraktiv arbeidsplass. Vi vil i kommende kommuneplanperiode få bruk for mange nye medarbeidere. Rekruttering til lovpålagte oppgaver og normal drift er en hovedutfordring vi står overfor.

I henhold til demografiframskrivningene, vil aldersgruppen 0 – 15 år være synkende. Samtidig vil behovet for arbeidskraft til å ta vare på den økende eldre andel av befolkningen, kunne bidra til å stabilisere eller øke aldersgruppene 20 – 66 år og 0 – 15 år fordi det vil kunne medføre en dreining av behov for type arbeidskraft fra ivaretagelse av barn og unge til ivaretagelse av eldre.

For å yte rette tjenester av høy kvalitet, må kommunen som arbeidsgiver besørge ansettelse av personer med riktig kompetanse, og vi må legge til rette for faglig utvikling av medarbeidere.

Kommuneøkonomien

Beiarn kommunes økonomiske handlingsrom er ikke ubegrenset, og endringer i inntektsgrunnlaget gjør oss mer sårbar enn før. Samlet sett innebærer inntektsutviklingen at vi stadig må jobbe smartere, effektivisere ytterligere og vurdere strengt om det er aktiviteter vi kan slutte med uten skadevirkning av større betydning. Bare ved å rasjonalisere egen drift kan vi gi rom til ønskede investeringer. Vi må også arbeide med å finne måter å hente inn nye former for inntekter til kommunen.

Hovedutfordringer

Unge familier i fokus: Befolkningsutviklingen er negativ samtidig som aldersfordelingen endrer seg. Dette påvirker utviklingen i kommunen, også økonomisk. I kommende periode må man jobbe for at Beiarn blir et attraktivt tilflytter- og bosted. Unge familier må være i fokus. Stikkord er tettstedsutvikling, boliger og folkehelse.

Folkehelse: Velferd, sosiale relasjoner, selvrealisering, helse og miljø, inkludering og et aktivt liv er viktige stikkord for livskvalitet og god folkehelse for alle generasjoner. Hvordan kan Beiarn kommune bidra til at innbyggerne kan «leve hele livet»?

Næringsutvikling: Arbeidsplasser og bosetting henger tett sammen. Hvordan kan Beiarn kommune tilrettelegge for nye arbeidsplasser? Hvordan utvikle voksende næringer som reiseliv, og hvordan tilrettelegger vi for fritidsgjester?

Rekruttering og kompetanse: Kommunen står overfor et generasjonsskifte, nye krav til formell kompetanse på flere områder, mindre behov for fagkompetanse i oppvekstsektoren, og mer behov for kompetanse i helse og omsorgssektoren. Hvordan kan kommunen i planperioden forberede seg på dette skiftet?

Klima og bærekraft: Et overordnet tema for hele kommuneplanen. Hvordan kan kommunens sektorer og innbyggere bidra inn i det «grønne skiftet»?

4. Eksempler på strategiske valg for samfunnsutviklingen

Strategiske valg for samfunnsutviklingen er forpliktende retningsvalg for samfunnsplanleggingen og kommunal innsats i årene framover. De strategiske valgene skal legge grunnlag for delstrategier i Kommuneplanens samfunnsdel.

- Skape et attraktivt og robust livsmiljø for unge familier
- «Leve hele livet» - Livskvalitet og god folkehelse for alle innbyggere
- Sikre et bærekraftig samfunn
-
-

5. Planoppgaver 2020 – 2024

Plantype	2020	2021	2022	2023	2024
Kommuneplanens samfunnsdel*	Revisjon				Revisjon
Kommuneplanens arealdel*	Delrevisjon				Revisjon
Kommunedelplan for kulturbygg, idrett og friluftsliv*	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
Økonomiplan/årlig budsjett (kommunal handlingsplan)	Årlig	Årlig	Årlig	Årlig	Årlig
Plan for folkehelse	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
Plan for psykisk helsearbeid					
Rusplan/Alkoholpolitisk plan		Revisjon			
Boligpolitisk handlingsplan m/sosialdel	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon	Rullere h.del
Temaplan: Oppvekst/barn og unge	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
Fagplan: Spesialpedagogisk plan	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
Temaplan: Strategisk næringsplan	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
Temaplan: Klima- og miljøplan	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon
ROS-analyse m/overordnet beredskapsplan	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon	Rullere h.del	Rullere h.del
Frivilligplan	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon	Rullere h.del
Plan for kriseledelse					
Fagplan: Hovedplan veg					
Fagplan: Hovedplan avløp					
Fagplan: Hovedplan vann					
Temaplan: Trafikksikkerhetsplan					
Trivselsplan for skolene i Beiarn	Rullere h.del	Rullere h.del	Rullere h.del	Revisjon	Rullere h.del
Diverse virksomhetsplaner					

*Lovpålagt etter Plan- og bygningsloven og etter Kulturdepartementets regler om spillemidler

h.del = handlingsdel

Kommuneplanens arealdel

Når kommuneplanens samfunnsdel er på plass, vil det bli behov for en revidering av arealdelen. I arealdelen skal det, i tillegg til generelle forbedringer og justeringer, jobbes med følgende tema:

1. Tomteareal i boligområder.
2. Næringsareal
3. Områder for samfunnsnyttige bygg
4. Areal til fritidsboliger

6. Organisering av arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel

Et av formålene med planrevisjonen er å styrke kommuneplanen som styringsverktøy for en helhetlig og bærekraftig planlegging. For å få dette til, må revisjonsprosessen forankres både politisk og på tvers av sektorene i organisasjonen.

Politisk organisering

Kommuneplanens samfunnsdel er et dokument som er utarbeidet av Beiarns politikere. Det avholdes et politikerseminar om kommuneplanlegging med tilhørende arbeidsmøte i februar/mars. Målgruppe er Kommunestyret. I innspillfasen vil politikerne ha ansvar for at innbyggere og viktige grupper i samfunnet får anledning til medvirkning.

Administrasjonens arbeid

Administrasjonen stiller sin fagkompetanse til rådighet for politikerne i planprosessen. Det utpekes en sekretær fra administrasjonen.

Viktige milepæler i planrevisjonen

Desember 2019/januar 2020:	Planstrategi/planprogram sendes på høring
Februar 2020:	Kommunestyret vedtar Planstrategi/planprogram.
Juni 2020:	Kommunestyret behandler utkast til Kommuneplanens samfunnsdel.
Juni/juli 2020:	Planutkast sendes ut til høring.
Juni- september 2020:	Innspillfase
Oktober 2020:	Kommunestyret vedtar Kommuneplanens samfunnsdel. Arbeidet med handlingsdel/økonomiplan starter opp.

Opplegg for medvirkning

Planfase	Når	Type medvirkning	Form	Deltakere
Oppstart av arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel	Desember 2019 – januar 2020	Formell høring av planstrategi og planprogram i 6 uker	Annonsering, presentasjon på nettsider etc.	Alle interesserte
Utarbeidelse av planutkast	Januar – juni 2020	Politisk prosess	Prosesskonferanse og politisk verksted	Kommunestyret
Utsendelse av planutkast til høring	Juni 2020	Politisk	Politisk beslutning	Plan- og ressursutv. Innstillere. Kommunestyret
Høring av planutkast	Juni – juli 2020	Formell høring i 6 uker.	Annonsering, presentasjon på nettsider etc.	Alle interesserte
Innspillfase	Juni – september 2020	Dialog med innbyggere og aktuelle grupper	Folkemøte	Innbyggere, alle interesserte
			Møter i ungdomsråd og eldreråd	Ungdom, pensjonister
			Arbeidsmøter	Strategisk ledergruppe
Vedtak Kommuneplanens samfunnsdel	Oktober 2020	Politisk	Politisk beslutning	Plan- og ressursutv. Innstillere. Kommunestyret

7. Vedlegg:

- Internasjonale, nasjonale og regionale føringer for kommuneplanarbeidet
- Samfunnsanalyse 2019. Kunnskapsgrunnlag for et bærekraftig Framtids-Beiarn

Internasjonale, nasjonale og regionale føringer for kommuneplanarbeidet:

I revisjonsarbeidet må kommuneplanen justeres i forhold til befolkningsutvikling og andre utviklingstrekk. En økende eldre befolkning og færre barn i skolepliktig alder gir utfordringer men også muligheter for kommunen som tjenesteyter, organisasjon og samfunnsutvikler. Det må legges til rette for en framtidsrettet boligpolitikk og satsning på næringsutvikling. Framtids-Beiarn skal reflektere FNs bærekraftsmål, nasjonale og regionale føringer. Framtidige tiltak må derfor ses i folkehelse-, miljø- og klimaperspektiv. Det skal være godt og bærekraftig å bo og leve i Beiarn.

Nasjonale føringer

For å fremme en bærekraftig utvikling, legger regjeringen hvert fjerde år fram et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale føringene skal følges opp både regionalt og kommunalt og skal sikre at nasjonale interesser blir ivaretatt, og at man får en forutsigbarhet i statlige myndigheters medvirkning. I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023 tas det tak i fire hovedområder:

Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling

Regjeringen vil at det legges vekt på bred medvirkning i planprosessene for å sikre relevant kunnskap og viktige interesser, og styrke planleggingen som demokratisk arena. Det vil bidra til å redusere konfliktnivået og heve kvaliteten på planene. Økt bruk av digitale verktøy kan bidra til bedre og mer effektive planprosesser. Ut fra et bærekraftsmål ønskes det en tydelig strategisk retning for samfunnsutviklingen regionalt og lokalt.

Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet

Regjeringen ønsker vekst i sysselsetting og produksjon i grønt og bærekraftig næringsliv, og vil at fylkeskommune og kommune legger til rette for økt verdiskaping og innovasjon basert på regionale og lokale ressurser i hele landet. Det skal stimuleres til utvikling av levende lokalsamfunn med lave utslipp, som er trygt og tilpasset klimaendringene. Det er derfor viktig at arealplaner bygger på et kunnskapsgrunnlag som avklarer all risiko og sårbarhet, herunder naturfarer og klimaendringer, virksomhetsrisiko og konsekvenser for svikt i viktige samfunnsfunksjoner. Næringsliv basert på naturressurser er i vekst, og det er et mål at verdiskapingen i jord- og skogbruk økes. Natur- og kulturverdier, friluftsliv og landskap forventes ivaretatt og forvaltet i tråd med nasjonale mål. Det skal settes av tilstrekkelige arealer for næringsutvikling, viktige jordbruksområder skal sikres, og det skal legges til rette for nye, grønne næringer.

Bærekraftig areal- og transportutvikling

Regjeringen ønsker å styrke knutepunktsutviklingen (kollektivtrafikken) ved at hovedtyngden av handelsvirksomhet, boligbygging og arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter lokaliseres innenfor tettsteder som defineres og avgrenses gjennom kommunal planlegging. Det er ønskelig at det gjennom planleggingen legges gode rammer for en bedre folkehelse ved å gjøre det mulig for

befolkningen å sykle og gå mer i dagliglivet med utgangspunkt i kollektivknutepunktene. Mer vekt på regionale løsninger og videre utbygging av IKT-infrastruktur må ses i sammenheng med arealplanlegging, bosetting, næringsutvikling og bruk av digitale løsninger. Det vil legge til rette for økt verdiskaping.

Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

82 prosent av befolkningen bor i byer og tettsteder. Regjeringen understreker betydningen av å bygge sosial infrastruktur og offentlige tjenestetilbud i tilknytning til kollektivknutepunktene. Grønne kvaliteter, møteplasser, gå- og sykkelavstand sammen med tilrettelegging for nærfriluftsliv skal ivaretas, og det forventes at kommunene sikrer trygge, helsefremmende bo- og oppvekstmiljø, frie for skadelig støy og luftforurensning. En stadig høgere andel eldre gjør at det bør legges til rette for at flest mulig kan bo hjemme og klare seg selv i hverdagen.

FNs bærekraftsmål

Regjeringen har bestemt at FNs bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftsmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

1. Utrydde alle former for fattigdom i hele verden
2. Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk
3. Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder
4. Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle
5. Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling
6. Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle
7. Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris

8. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle
9. Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon
10. Redusere ulikhet i og mellom land
11. Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige
12. Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre
13. Handle umiddelbart for å stoppe klimaendringene og bekjempe konsekvensene av dem
14. Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling
15. Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold
16. Fremme fredelige og inkluderende samfunn med sikte på bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer
17. Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Fylkeskommunale føringer

Fylkesplan for Nordland «Mitt Nordland – Mi framtid» 2013 – 2025 har tre målområder:

Livskvalitet

Livskvalitet kan defineres som summen av hvordan den enkelte opplever sin situasjon i forhold til arbeid, fritid, helse, utdanning, bruk av egen kompetanse, trygghet, identitet og tilhørighet. Videre kan livskvalitet deles inn i ulike verdier, som velferd, sosiale relasjoner, selvrealisering, helse og miljø. Nordland fylkeskommunes visjon for livskvalitet er «et aktivt liv og et inkluderende samfunn». Alle i Nordland skal ha mulighet til å kunne utvikle sine evner, ferdigheter og interesser, og de skal ha gode levekår.

Livskraftige lokalsamfunn og regioner

Livskraftige samfunn preges av mangfold, entusiasme og kreativitet. Det er samfunn med aktive mennesker som stimuleres til skapende og samfunnsbyggende deltakelse.

Verdiskaping og kompetanse

Visjonen er et nyskapende Nordland med evne til omstilling i takt med omgivelsene. Man legger vekt på innovasjons- og nyskapingsevne, og et kunnskapsbasert næringsliv som bidrar til arbeidsplasser, bedriftsetableringer og økonomisk vekst. Verdiskaping omfatter også ivaretagelse av naturmangfold og kulturverdier, kulturelle forhold som lokal identitet og engasjement.

Saltenstrategiene

Beiarn er en del av Saltenregionen. Salten regionråd som består av ti saltenkommuner, har utviklet en egen strategiplan, Saltenstrategiene 2016 – 2020, som er knyttet til det regionale samarbeidet i Salten. Formålet er å ha en strategi for å fremme bærekraftig vekst og utvikling til det beste for alle som bor og virker i Salten. Saltenstrategiene har tre fokusområder:

Attraktive Salten

Målet er å fremme Salten som en attraktiv region å bo, arbeide, drive næring i, og besøke. Målet skal nås ved å satse på lokalsamfunn og stedsutvikling ved å bidra til økt bolyst, trivsel og livskvalitet i lokalsamfunnene. Salten skal være en attraktiv region å besøke, blant annet ved utvikling av attraktive opplevelses- og aktivitetstilbud. Bygge omdømme gjennom kvalitet, tjenester og tilbud.

Kunnskapsbasert næringsutvikling

Målet er å bidra til å øke verdiskaping og sysselsetting for å gi et mer konkurransedyktig næringsliv. Dette skal oppnås ved å styrke nærings samarbeidet i Salten, koble universitetet, utdanning, forskning, næringsliv og forvaltning, gjøre Salten til et attraktivt etablerersted, og videreutvikle internasjonale allianser.

Infrastruktur

Målet er å styrke naturlige bo- og arbeidsområder. Salten regionråd ønsker å redusere behovet for pendling ved å satse på bærekraftige lokalsamfunn i distriktene med tjenestetilbud og arbeidsplasser der folk bor.

Regionalt samarbeid

På enkelte felt har Beiarn kommune inngått avtaler om interkommunalt samarbeids eller regionalt samarbeid for å levere lovpålagte tjenester overfor våre innbyggere. Eksempler kan være avfallshåndtering, legevaktordning og barnevern. Målet for oss som liten kommune med stort nasjonalt fokus på kommunereformen, er at regionale og interkommunale samarbeidsformer vil bidra til at Beiarn kommune kan høste gevinst både økonomisk og når det gjelder tjenestekvalitet, og uten at det fører til forvitring av kommunen.

Samfunnsanalyse 2019

Kunnskapsgrunnlag for et bærekraftig Framtids-Beiarn

Innledning

«Livskraftige og attraktive lokalsamfunn er en forutsetning for utvikling. Store demografiske endringer med sterk økning i andelen eldre setter både tjenestetilbudet og den lokale omstillingskapasiteten under press. Fortsatt er det for mange små kommuner som mangler kapasitet og kompetanse til å gi sine innbyggere tjenestene de har krav på. Gjennom positive insentiver og verktøy for gode lokale prosesser, fortsetter arbeidet med å legge til rette for flere kommunesammenslåinger. Det er nødvendig for å kunne tilby tjenester med god kvalitet og å få kapasitet til å utvikle smarte, fremtidsrettede løsninger.»

Sitatet er hentet fra Regjeringens Meld. St. 5 (2019 – 2020) Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen. Den beskriver den nasjonale politiske virkeligheten som vi på lokalt nivå må forholde oss til når vi skal planlegge for framtida.

I arbeidet med revisjon av Kommuneplanen bør vi spørre oss:

Hvordan ruster Beiarn kommune seg til å møte framtida? Hvordan ser Framtids-Beiarn ut?

Hva skal vi fokusere på de neste fire årene for å gjøre oss lekker for unge familier som ønsker å bo og leve i Beiarn?

Dette dokumentet er kommunens kunnskapsgrunnlag og samfunnsanalyse som skal ligge til grunn for Planstrategi og Kommuneplanens samfunnsdels planprogram. Det baserer seg på Økonomiplan 2020-2023, Årsoppgjør for Beiarn kommune 2018 og «Beiarn kommunes utfordringsdokument for 2020 – 2030». De som har behov for mer detaljerte opplysninger rundt tall og økonomi, kan ta et dypdykk i disse.

Kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede dokumentet som gir retning for politisk og administrativt fokus framover. Kommuneplanens samfunnsdel vil strekke seg over ti år men med hovedfokus på nåværende kommunestyres virketid fram til 2023, altså de første fire årene. Politikerne bør ta stilling til et begrenset antall utfordringer (2 – 4) som vil få hovedfokus i Kommuneplanens samfunnsdel og jobbes aktivt med de neste fire årene.

Samfunnsanalyse av Beiarn 2019

Kommunenes fokusområder endrer seg med tid og samfunnsutvikling. For å ta stilling til hvilke fokusområder det er viktig å fokusere på i Framtids-Beiarn, er det nyttig å skaffe seg et kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget skal gi et bilde av situasjonen for kommunen og gi grunnlag for planstrategi/kommuneplan, handlingsprogram/økonomiplan og sektor-/delplaner

Den største utfordringen kommunen står overfor de neste fire årene, er endringer i tjenestebehovet som konsekvens av en påregnelig nedgang i folketallet. Særlig i barnehagen og på skolene går utviklingen feil vei med færre barn og elever. Samtidig får vi om få år en økning i andelen eldre innbyggerne – som allerede i dag er høy. Øyeblikksbildet viser at barnetallet i barnehagene synker så mye at vi kan redusere antallet ansatte.

Beiarn vil med andre ord ha bruk for mange flere ansatte i helsevesenet framover, og for å unngå dropp i antall barn i barnehagen og elever i skolen, er det nødvendig å ha fokus på unge familier. Dette er ei utfordring som bør være et hovedtema ved revisjon av kommunens overordnede planverk.

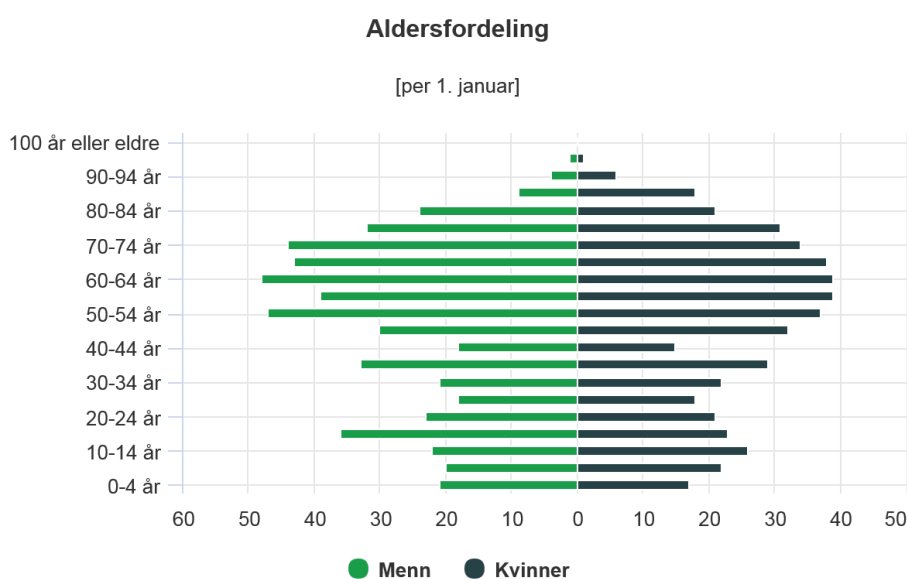
Utviklingstrekk

Befolkningsutviklingen i Beiarn

Befolkningens sammensetning og utvikling danner grunnlaget for den kommunale planlegging av kommunens langsiktige behov. Befolkningens sammensetning omfatter statistikk som antall innbyggere, alders- og kjønnsfordeling, sivilstatus, etnisitet, flyttemønster mv. Som landet for øvrig øker antallet eldre i befolkningspopulasjonen. Beiarn kommune består pr. 1.1. 2019 av 1022 personer.

Det er tre sentrumsområder i Beiarn som. Utover det finner vi spredt bebyggelse. I kommunal planlegging innenfor endringer og utvikling gir dette en del utfordringer.

Bilde: Aldersfordelingen av befolkningen i Beiarn pr. 1. januar 2019.

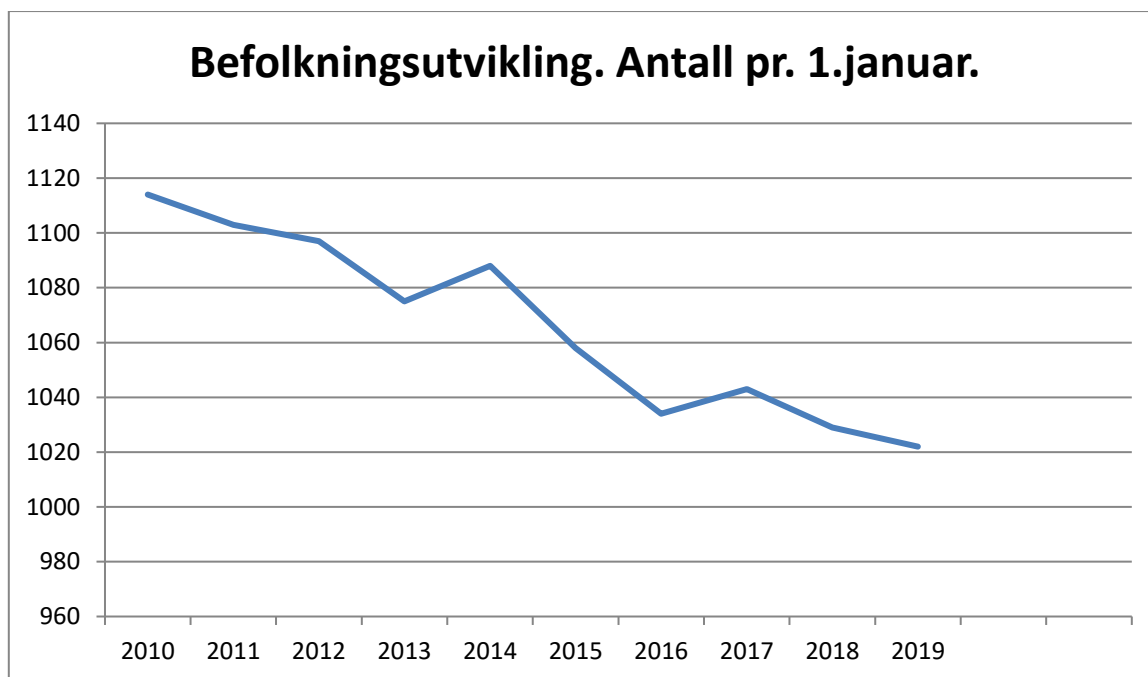

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

Tabell: Beiarn har gjennom mange år hatt en nedgang i befolkningen (kilde SSB):

Befolkning pr. 1. januar									
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1114	1103	1097	1075	1088	1058	1034	1043	1029	1022

Folketallet i Beiarn er redusert med 253 personer siden 2001, og med 92 personer fra 2010. Prognosene fra SSB tilsier at samlet befolkning vil reduseres også for de kommende 5 – 6 årene. I 2018 ble folketallet i Beiarn redusert med 7 personer. Fødselsunderskuddet var på 3 personer og flytteunderskuddet på 6 personer. Med nedgang i folketallet, har kommunen utfordringer i forhold til å opprettholde et godt tjenestetilbud. Arbeid og familiehensyn ser ut til å være de viktigste flyttemotivene.

54 personer flyttet ut av kommunen, og 50 personer flyttet inn i 2018. Flere ulike faktorer påvirker flyttemønsteret inn og ut av kommunen. Bostedsvalg varierer med faktorer som alder, livssituasjon, mulighet for arbeid, boligtilbud, utdanningsmuligheter, kultur- og fritidstilbud, møteplasser, fritidsmuligheter, gode oppvekstmiljø for barn, gode nabolag, og service-, velferds- og tjenestetilbud. Lokal tilhørighet har ikke mistet sin betydning for unge sine bostedsønsker, men når ungdom flytter for å ta utdanning, svekkes båndene til oppvekstkommunen. Mangel på arbeidsplasser, bosted og andre ulike behov, stanser tilbakestrømmen.

Tabell: Framskriving av befolkningsutviklingen i Beiarn (kilde: SSB):

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Barnehage (0-5 år)	42	48	43	44	42	40	39	38	37	36	36
Grunnskole (6-15 år)	86	81	86	80	80	81	82	82	79	79	78
Videreg. (16-19 år)	47	45	35	37	37	35	34	34	34	34	34
Voksne (20-66 år)	584	548	538	527	515	501	482	482	471	462	451
Eldre (67 år og eldre)	270	275	283	284	293	292	300	300	296	293	300
Total	1029	997	985	972	967	949	937	936	917	904	899

Befolkningsframskrivninger må tas med forbehold. Likevel gir statistikken en pekepinn på framtidens utfordringer.

Alderssammensetningen i befolkningen endres. Færre barn fødes. Andelen over 67 år øker. I følge Beiarn kommunes utfordringsdokument fram mot 2023, vil de samlede demografiutgiftene være relativt stabile i den kommende 10-årsperioden. Men som vi ser, peker demografiutviklingen mot et økt behov for ressurser til pleie og omsorg (+10 %), samtidig som behovet for ressurser til skole og barnehage synker med 15 %. Dette utgjør en økning av netto utgiftsramme til pleie og omsorg på 4,8 mill., og en reduksjon i driftsrammer på 3,8 mill. til oppvekstsektoren.

Samtidig viser framskrivningen fra SSB at den yrkesaktive aldersgruppen (20 – 66 år) er den gruppen som i antall vil ha den største reduksjonen.

Flerkulturelle Beiarn

Beiarn kommune er forlenget blitt et flerkulturelt samfunn med 14 – 16 ulike nasjonaliteter representert i form av arbeidstilflyttere og flyktninger.

Kommunen startet med bosetting av flyktninger i 2013 men har nå ingen ny tilflytting av flyktninger. En del av flyktningene er integrert i beirsamfunnet gjennom jobb og bosetting, men flere har også forlatt bygda etter endt introduksjonsprogram. Likevel vil vi si at vi har lykket med å være mottakskommune og har rustet flyktninger til å bli integrert i det norske samfunnet. I den perioden vi har vært mottakskommune, har flyktningene bidratt positivt både til folke- og elevtallet, og til kommuneøkonomien. I samfunnsplanarbeidet kan det være aktuelt å ta stilling til beirsamfunnets holdninger og evne til å ta imot og integrere framtidige flyktninger, dersom behovet skulle melde seg.

Levekår, helse og levevaner

Levekår kan defineres som tilgang til ulike ressurser inkludert tjenester. Levekår påvirker dermed helse og hvordan helse fordeles i befolkningen. Et inkluderende arbeidsliv og sikker inntekt i den voksne befolkningen er viktig for barns oppvekstvilkår.

Kommunen har ikke gjennomført Ungdata-undersøkelsen i perioden 2015- 2017, og tallgrunnlaget er utilstrekkelig i de fleste helserelaterte tilfeller og blir derfor holdt utenfor statistikken. Vi har derfor kun tilgang til en begrenset statistikk, men folkehelsebarometeret kan gi en pekepinn på levekår- og helseutfordringene:

- Videregående skole eller høyere utdanning, 30 – 39 år: 67 %; signifikant dårligere enn landet som helhet
- Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er høyere enn fylket og landet. Lav inntekt defineres som 60 % av nasjonal medianinntekt.
- Andelen barn som bor trangt (0-17 år) er høyere enn fylket og landet. Trangboddhet defineres ut fra boligens areal og antall rom.
- Forventet levealder for både kvinner (82,9 år) og menn (75,6) er lavere enn fylket og landet.
- Forekomsten av hjerte- og karsykdommer og lungekreft er høyere enn fylket og landet. Nye tilfeller av lungekreft har hatt en bratt økning fra år 2000 til i dag. Forekomsten av psykiske lidelser har de siste årene ligger under landet. Muskel- og skjelettlidelser ligger under fylket og landet.
- Antallet kvinner som røyker har gått betydelig ned de siste 20 årene, men Beiarn ligger fortsatt litt over landet.

Tjenestetilbud helse og omsorg

Beiarn kommune ligger 11 mil unna nærmeste sykehus. Lege og ambulansetjenesten er etablert i kommunen og gir et godt tilbud til befolkningen. Beiarn har høyere legedekning pr. innbygger enn sammenlignbare kommuner og i landet for øvrig. Vi scorer lavere på antall fysioterapeuter. Fysioterapeuter har en viktig oppgave i å fremme folkehelsen.

Rus og psykiatritjenesten har i dag godt innarbeidede rutiner for å jobbe forebyggende og er et eksempel på at forebygging virker og på sikt fører til mindre behov for tjenester.

Helse og omsorg har vært i endringsprosess over flere år, der institusjonsplasser er bygd ned og hjemmetjenesten har fått en økning i årsverk. Eldre er i dag friskere enn før og lever lenger. En økning i antall eldre vil føre til økt behov for tjenester. Med et redusert antall sykehjemsplasser, og satsing på omsorgsboliger, eller at de eldre får bo lenger hjemme, er det nødvendig å satse mer på forebygging, motivere og legge til rette for aktiviteter og tiltak som fremmer helse. Kommunen er kommet i gang med innfasing av velferdsteknologi som et ledd i effektivisering av omsorgstjenesten.

En annen utfordring er rekruttering til helse og omsorgssektoren. Fra 2020 er det lovpålagt å ha ergoterapeut. Psykolog har kommunen allerede tilsatt. Sykepleiere er vanskelig å rekruttere. Mer spesialiserte oppgaver til sykepleierne vil gi helsefagarbeiderne større ansvar. Styrking av kompetanse og tilrettelegging for videreutdanning av fagarbeidere er viktige satsingsområder.

Tannhelsetjenesten ligger under Nordland fylkeskommune. Barn og ungdom får tannhelsetjenestetilbud i Bodø kommune, Misvær. Voksne ellers tyr til tannhelsetjenester i Saltdal, Bodø og også utenlands.

Oppvekst og utdanning

Å kvalitetssikre kommunens tilbud til barn og unge utfordres av nedgangen i barnetall i barnehagen og elevtall i grunnskolen. Spørsmålet er om dagens struktur innenfor oppvekstområdet er tjenlig for å kunne gi et fortsatt godt tjenestetilbud framover. Sektoren utfordres også på bygningssiden.

Barnehage

Barnehagene er en viktig arena for integrering og inkludering, språklæring og forberedelse til skolegang, samt gjør det mulig for foreldre å delta i arbeidslivet. Full barnehagedekning reduserer sosiale forskjeller og bidrar til at alle barn kan møte til skolestart med tilfredsstillende språkferdigheter. Kommunen har en barnehage med to avdelinger, og vi har full barnehagedekning. Barnehagens to avdelinger er godkjent, men de bygningsmessige forholdene for både personale og barn på avdeling Tollå er ikke tilfredsstillende.

Skole

Det er to skoler i Beiarn: En barneskole og en barne- og ungdomsskole.

Ser man på kostratallene, koster det mer å få en elev gjennom grunnskolen i Beiarn enn i større kommuner. For 2018, var netto driftsutgifter pr. elev kr. 178.209. Det er kr. 76.133 høyere enn Nordland og kr. 88.838 høyere enn landet for øvrig (SSB). Da er ikke skysstutgifter tatt med. Årsakene er blant annet at vi har færre elever pr. skole. En ytterligere nedgang i elevtallet i skolen med påfølgende reduserte rammer vil sannsynligvis gå på bekostning av kvaliteten både på det pedagogiske og det sosiale tilbud i skolen.

Målet for skolene framover er å ha et pedagogisk personale som oppfyller de nasjonale krav. Det trengs flere med kompetanse i enkelte fag, og det er også lærere som trenger videreutdanning for å oppfylle kompetansekrav for undervisning.

Utdanning

Kommunen har ingen videregående opplæringstilbud og ungdom må derfor reise ut av kommunen og flytte på hybel etter endt grunnskole for å gjennomføre videregående opplæring. De velger ofte Bodø, Saltdal eller Fauske som opplæringskommuner. Det ligger en del utfordringer i det å flytte på hybel når man er 15- 16 år gamle. Noen av disse er å bo borte fra familien, styre økonomien selv, dårlig økonomi, matlaging, danne nye vennskap, følge med i undervisningen, kvalitet på hybel, transport.

I Beiarn har vi hatt et jevnt høyt frafall i videregående skole siden 2005, men i 2018 viser Folkehelsebarometeret at vi fremdeles har et frafall, men det er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. Frafall er en viktig folkehelseutfordring i hele landet.

Kultur og fritid

I Beiarn kommune skal det være et aktivitetstilbud innen kultur og idrett til barn og unge.

God tilrettelegging av et samlet miljø med aktivitet i hverdagen, vil bidra til å utjevne forskjeller. Det er få møtepunkter i lokalsamfunnet på fritiden. Barn og unge trenger sosiale møteplasser hvor de kan få muligheten til å drive med sine aktiviteter og få en sosial oppvekst. Det benevnes som «Det tredje stedet» og er det sosiale rommet mellom jobb/skole og hjemmet. For noen er dette lokalbutikken, for andre er det biblioteket eller den sosiale møteplassen, som er viktig for alle aldersgrupper. Det er en viktig arena som konkurrerer med dataspill og ensomhet, som igjen går ut over søvn, skole og andre aktiviteter. Dette tilbudet er begrenset i Beiarn.

Kommunen har mange aktive lag og foreninger og de deler på oppgaver, hvor kommunen tilrettelegger gjennom økonomisk tilskudd, søknader og lokaler. Det er imidlertid merkbart at ressursene er færre og det er på høy tid å tenke mer helhetlig i planlegging av aktiviteter innen kultur, idrett og frivillig arbeid. Det er samtidig på tide å utvikle disse arenaene etter dagens standard, og som vil inspirere flere til å delta i det frivillige liv.

Medvirkning

Etter *Plan- og bygningslovens § 3-3 tredje ledd*, er det valgt Ungdomsrepresentanter til plansaker for å ivareta barn og ungdoms oppvekst, interesser og motorisk helse.

Etter *Kommunelovens § 5-12*, er det valgt et Ungdomsråd som har rett til å uttale seg i saker som angår ungdom.

Planarbeid

Turruteregister. Registeret hører inn under anleggsplanen og arealplanleggingen. Formålet er bedre vern, forholdet til de bostedsnære områdene, bedre tilrettelegging og fokus på en stor fritidsaktivitet regionalt. Spesielt i forhold til reiselivsutvikling.

Revisjon av kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder er verktøyet for å dokumentere og verdivurdere friluftslivets arealinteresser. Kartleggingen er også nyttig i dispensasjonssaker, utbyggingssaker og for å vurdere behovene for kjøp eller avtalefestet bruk av områder til friluftsliv.

Ferdselsåreplan (temaplan). Verktøy for mer målstyrt utvikling og drift av stier, ruter, løyper og leder. Innarbeides i kommunens ordinære planverk; Anleggsplan for kulturbygg, idrett og friluftsliv.

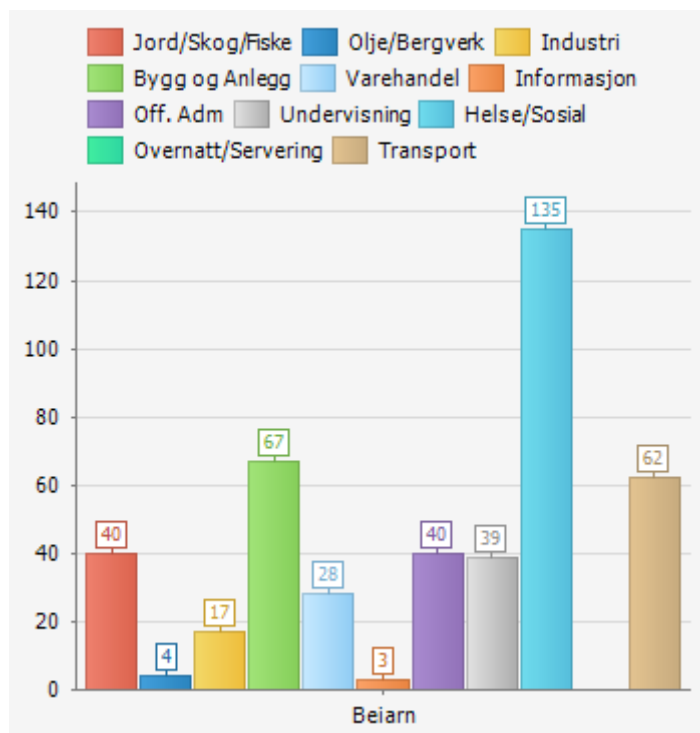
Kulturminneplan (temaplan eller kommunedelplan). Behov for forvaltning og formidling av kulturminner kommer til uttrykk blant annet under arbeid med arealplan, bosetting og reiseliv. Et arbeid med en kulturminneplan er ressurskrevende.

Arbeidsliv og sysselsetting

Samtidig som det i et samfunn er tvingende nødvendig at folk er i arbeid, er det å ha et arbeid for de fleste et gode som bidrar til økt livskvalitet. Gjennom arbeid får vi brukt våre ressurser, vi inngår i et sosialt fellesskap og vi er i stand til å forsørge oss selv og opprettholde Beiarn som eget samfunn.

Arbeidsplasser i Beiarn er hovedsakelig i kommunalt virke: Sykehjem, hjemmetjeneste, skole, barnehage, administrasjon, drift og legekontor. Andre typer næringer i Beiarn er jordbruk, transport, handel, anlegg, bygg, turisme, bergverk og treforedling.

Bilde: Antall sysselsatte i utvalgte næringer 2018. Kilde: Kommuneprofilen.

På grunn av for få arbeidsplasser i kommunen er det en del som pendler til nabokommuner. Noen er dagpendlere og noen er ukependlere. Samtidig er det en del stillinger som er sysselsatt med innpendling. I 2018 var det 24,9 % av de sysselsatte som pendlet inn til kommunen, og 26,5 % som pendlet ut av kommunen, en pendlingsbalanse på -2,2 %. Til sammenligning var andelen innpendlere 6,4 % og utpendlere 22,7 % i år 2000.

Med tanke på vekst og utvikling er mangel på arbeidsplasser er en av de største utfordringene i Beiarne. Beiarne har lavere arbeidsledighet enn lands- og fylkesgjennomsnittet og et utvalg sammenlignbare kommuner. I 2018 var arbeidsledigheten på 1 % (kilde: Kommuneprofilen).

I følge befolkningsframskrivningen vil antallet yrkesaktive være synkende i forhold til antall eldre og pleietrengende. Pleie- og omsorgssektoren er og vil være den største arbeidsplassen i framtiden. Den største utfordringen er mangel på arbeidsdyktige som kan dekke opp de kommunale sektorene.

Antallet uføretrygdende i Beiarne ligger på 18,69 % av den yrkesaktive befolkningen pr. 1.1.2019.

Næringsutvikling og verdiskaping

Kommunen er svært aktiv i lokal næringsutvikling. Kommunens næringspolitiske oppgaver innbefatter både eksisterende bedrifters rammebetingelser og å legge til rette for etablering av ny virksomhet og nye arbeidsplasser. Næringskonsulent, prosjektleder for Beiarpuls og landbrukskontoret er kommunens redskaper i næringsutviklingsarbeidet. Teknisk sektor har et stort ansvar for infrastrukturtiltak.

I Beiarne er ca. 46 % av de sysselsatte ansatt/sysselsatt i offentlig sektor (kommune, fylke, stat). Kommunen har få kompetansearbeidsplasser, og kommuneorganisasjonen opplever at det er blitt

vanskeligere å rekruttere god kompetanse til egne ledige stillinger. Rekruttering vil være en hovedutfordring for Beiarn kommune framover.

Landbruk

Sysselsettingen i primærnæringene i Beiarn har hatt en jevn nedgang de siste 20 årene og utgjør nå ca. 9 % av total sysselsetting. Men de siste 4 årene har antallet sysselsatte vært stabilt, og vi ser en tendens til økt interesse for landbruket fra bygdas egne ungdommer. De fleste av de 350 landbrukseiendommene har skogareal, og det har vært en gryende satsing på skogbruk i inneværende planperiode. Over 50 % av jord i drift er på leiebasis. I 2019 er det 6 kumelkbruk, 200 melkekyr og 430 øvrige storfe, 4 bruk med spesialisert storfekjøttproduksjon og 40 ammekyr, 6 geitmelkbruk og 900 melkegeit og unggeit, 17 bruk med sau med 1300 vinterfora sau og 2200 lam på sommerbeite, 1 bruk med 60 slaktegris.

Det jobbes aktivt med å utvikle den tradisjonelle landbruksnæringa og binæringer til landbruket. De viktigste utfordringene for landbruket er generasjonsskifte og å sikre gårdbrukernes sitt produksjonsgrunnlag, legge til rette for økt kompetanse innenfor landbruket og søke å opprettholde jordbruksdrift i hele bygda.

Øvrig næringsutvikling

Prosjektet Beiarpuls er et samfunnsutviklingsprosjekt med basis i reiseliv. Beiarpuls ble igangsatt mot slutten av 2018 og er en stor og viktig satsning som skal sette fokus på de muligheter vi har i kommunen og hvordan vi best kan legge til rette for at vi skal lykkes med nyskapende satsing innenfor reiselivsnæringa for å få nye arbeidsplasser og unge folk til bygda. Utfordringen for Beiarpuls nå er å finne rom for delprosjekter som har utkrystallisert seg underveis.

Det bør også være et mål for kommunen å ivareta eksisterende bedrifter og foretak, og legge til rette for og være klar til å ta imot nyetableringer av alle typer som kan skape arbeidsplasser i Beiarn. Vi har pr. i dag noen få men stabile foretak med utviklingsmuligheter. I tillegg til handelsnæringa, er flere av disse viktige for tjenesteytingen til befolkningen.

I Beiarn er det 574 hytter/fritidsboliger. Et potensiale for næringsutvikling rundt service og byggfag.

Areal, infrastruktur, natur- og friluftsområder

Ca. 14 % av totalarealet (1225 km²) i kommunen er produktiv skog, av dette er 140 000 dekar drivbart. Ca.1 % av totalarealet er dyrka jord og beiter. Det er et nasjonalt mål å ivareta matjord. Samtidig som jordvernet skal ivaretas, er det behov for å ta i bruk areal rundt tettstedene.

For Beiarn som samfunn vil det være kritisk at man lykkes med å gjennomføre tilstrekkelig ny rekruttering av arbeidskraft, og at denne arbeidskraften utgjøres av nye innbyggere som flytter til Beiarn. En forutsetning er at det er tilstrekkelig tilgjengelighet på boliger og tomteareal. I 2019 er det få kommunale tomter til boligformål til overs. Det vil bli behov for tilrettelegging for bygging av nye boliger, spesielt i områder for naturlig fortetting, og sett i lys av satsningen på unge familier. Samtidig vet vi at det blir flere friske eldre framover som vil få behov for omsorgsboliger.

Det er god tilgang på naturområder i Beiarn, og det er bra tilrettelagt for ferdsel i nærrområdene både i form av gang- og sykkelveier og skilta turløyper. Det gjør det lettere å være i fysisk aktivitet i hverdagen, og samtidig sikre trygg og miljøvennlig ferdsel.

I dagens moderne samfunn er god mobildekning en viktig forutsetning både for nærings- og

fritidsaktiviteter. Enda mangler store deler av kommunen tilfredsstillende mobildekning, men fra 2019 er det på plass en løsning for Tvervik og den indre delen av Beiarfjorden. For områdene Beiardalen, Gråtådal, nedre Tollådal, Storjord og Evjen er det inngått intensjonsavtale med Telenor med sikte på fullgod mobildekning så snart som mulig.

Samferdsel og infrastruktur

Beiarn er en topografisk sammensetning av fjord, fjell dal- og elvestrøk, som strekker seg over 5 mil. Hovedferdselen til Beiarn kommune går på Fv. 813 over Beiarfjellet, og videre på Fv. 812 enten mot kystriksveien/Bodø eller mot E6 Saltdal. Sammen med nabokommunene Bodø og Saltdal jobbes det med et felles prosjekt med sikte på utbedring og nedkorting av Fv. 812 og Fv. 813. Beiarn kommune har i revidert samferdselsstrategi prioritert utbedringer av Fv. 812 og Fv. 813, og ser kortere og tryggere samferdsel mot nabokommuner som en forutsetning for at Beiarn skal tilhøre BAS-region Salten.

Beiarfjorden er en transportåre for hovedsakelig sand/ grus til veganlegg, og dels en inngangsåre for passasjerbåt og turister. Denne kommunikasjonsåren er sesongbasert.

Kommunen har ca. 55 km kommunal vei. Det er utarbeidet hovedplan som setter mål for standard mv., og det jobbes etter vedtatt handlingsplan med sikte på utbedring av alle kommunale veier.

Samfunnssikkerhet og beredskap, miljø og bærekraftig utvikling

Kommunen har ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet. Lov om kommunal beredskapsplikt med krav til gjennomføring av overgripende risiko- og sårbarhetsanalyser og utarbeidelse av beredskapsplaner trådte i kraft fra 2010. Ny plan- og bygningslov har bestemmelser for å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur mv. Kommunen må stå rustet til å møte kriser av forskjellig størrelse og konsekvens; oljeforurensning, pandemier og kriminelle handlinger.

Klimaendringer medfører et økt behov for Risiko- og sårbarhetsanalyse og kompetanse og planverk må tilpasses nye krav. Overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser og ROS-analyser er gjennomført. Plan for kriseledelse og Risiko- og sårbarhetsanalyse er godkjent men må revideres i planperioden.

Arbeidet med revisjon av miljø- og klimaplan er igangsatt.

Fysisk, kjemisk og biologisk miljø

Kommunen skal legge til rette for en tilfredsstillende vannforsyning for samtlige innbyggere i kommunen, og den skal ha en oppdatert hovedplan for vannforsyning. Hovedplanen beskriver mål, utfordringer og prioriterte prosjekter for kommunens vannforsyning, og legger bl.a. opp til sammenkobling av de kommunale vannverkene, med sikte på økt kvalitet og leveringssikkerhet. De kommunale vannverkene skal tilfredsstillende forskriftenes krav til kvalitet og leveringssikkerhet. For områder som ligger utenfor kommunens forsyningsområde vil det bli gitt økonomisk og faglig bistand innenfor sektorens rammer.

Det jobbes videre med prosjektering av ny vannkilde til Ågleinåga. I 2019 ble nytt høydebasseng på Vold og trykkøkingsstasjon på Storjord satt i drift. Vannverkene i Beiarn forsyner ca. 710 personer med vann. Samlet sett for ca. 67 % av Beiarn kommunes innbyggere vann av disse vannverkene. Øvrig vannforskyvning skjer fra mindre privateide vannverk og brønner.

Kommunen skal arbeide og medvirke til at kloakkutslippene blir i samsvar med gjeldende regelverk. Kommunen skal ha en oppdatert hovedplan for avløp. Det skal gis faglig bistand i forhold til private avløpsanlegg. Vanndirektivet gir strenge føringer for utslipp til vassdrag. Det bør i planperioden vurderes å kartlegge punktutslipp fra private og kommunale avløp for eventuelt å sette i verk tiltak som hindrer forurensing til vassdrag.

Kommuneøkonomien

En sunn kommuneøkonomi karakteriseres av evnen til å håndtere uforutsette hendelser og ha handlingsrom til å kunne foreta egne valg på kort og lang sikt. For å ha kontroll på utgiftsveksten, må kommunal drift styres i samsvar med de budsjettbetingelser som kommunestyret setter i årsbudsjett og økonomiplan. Det langsiktige bildet er at kommunen løpende tilpasser utgiftene til inntektsgrunnlaget.

I Beiarn kommunes økonomiplan for 2020 – 2023 fokuserer rådmann og økonomisjef på kommunens store investeringsplaner framover, og konsekvenser for drift. Usikkerheten om inntektsutviklingen i den nære fremtida er rimelig stor. Kraftskatteutvalget ønsker å ta fra oss mer enn 16 millioner hvert år, og de alvorlige korleksjonene i finansmarkedene som vi også er avhengige av, pleier å komme ca. hvert tiende år. Beiarn kommune har behov for større økonomiske reserver til å møte en ventet nedtur, og rådmannen anslår 15 millioner mer i bufferfond enn i dag, som betryggende. Bildet for Beiarn kommune er likevel mulighetsorientert og helt annerledes enn for de fleste naboer.

Beiarn har fremdeles løfteevne og gjennomfører for tiden en offensiv satsning på god grunnleggende infrastruktur, næringsutvikling og boligbygging. Dette gjør vi for å bidra til tilflytting og nyrekrutteringer i ledige stillinger. Det kommer mange av dem. Satsingen er kommunens medisin mot en ellers utfordrende fremtid hva gjelder folketallsutvikling, alderssammensetting og kommunalt tjenestestansvar.

Kommunens finansielle status er slik at satsingen vurderes som økonomisk forsvarlig, men av budsjettforslaget for 2020 og økonomiplan fremkommer at rådmannen tilrår å slå sammen skolene allerede fra høsten 2020. I arbeidet med Kommuneplanens samfunnsdel er det naturlig å starte prosessen for å finne ut hvor et fremtidig nytt skolebygg bør lokaliseres. Ved å gjennomføre nettopp dette tiltaket frigjøres midler til videre utvikling av innholdet i skolen og til en god finansiering av fremtidige investeringer vi ellers ikke ser det blir rom for.

Det vises til Beiarn kommunes økonomiplan 2020 – 2023 for detaljer.

